

Център за оценяване в предучилищното и училищното образование
Министерство на образованието и науката

PIRLS 2016

Резултати от
Международното изследване на уменията за четене
на учениците от 4. клас

Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)

Международен консорциум:

- TIMSS&PIRLS International Study Center – Международен изследователски център към Lynch School of Education, Boston Collage
- International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) – Международна асоциация за оценяване на постиженията в образованието
- IEA Hamburg – Център за обработка на данни и изследвания към Международната асоциация за оценяване на постиженията в образованието
- Statistics Canada – Статистически институт на Канада

Координатор на PIRLS 2016 за България – Център за оценяване в предучилищното и училищното образование към Министерство на образованието и науката

PIRLS 2016

- 5-годишен цикъл на провеждане – предишни изследвания през 2001, 2006 и 2011
 - Разширяване на обхвата чрез ePIRLS и PIRLS Literacy
 - Период на провеждане:
 - 10.2015 – 12.2015 за южното полукълбо
 - 04.2016 – 06.2016 за северното полукълбо
 - Брой участващи страни – 50
-
- Публикуване на енциклопедията, съдържаща характеристиките на образователните системи на страните – септември 2017 на <http://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/encyclopedia/>
 - Публикуване на международния доклад – декември 2017 на <http://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/international-results/>

PIRLS 2016 в България

- Четвърто поредно участие – след 2001, 2006 и 2011
- Период на провеждане: 11.04.2016 – 28.04.2016
- Участие:
 - 4281 ученици в 4. клас
 - 214 начални учители
 - 153 училища (начални, основни и средни)
 - 4242 родители
- Средна възраст на учениците по време на провеждане на изследването – 10,8 години
- Очаквано публикуване на националния доклад – юли 2018

Изследователски инструментариум

Тестови книжки:

- 15 тестови книжки, съдържащи два текста със задачи към тях
- 1 пълноцветна читанка, съдържаща един литературен (художествен) и един информативен (научнопопулярен) текст
- Книжка R, съдържаща задачите към текстовете в читанката

Въпросници:

- за ученика
- за учителя
- за училището
- за родителите

- Всеки ученик получава по една тестова книжка и по един въпросник
- Време за работа върху тестовите книжки – 2 сесии по 40 минути
- Време за попълване на въпросника за ученика – около 30 минути

Видове текстове, включени в PIRLS

Литературни (художествени) текстове

Завършени кратки истории, допълнени с подходящи илюстрации. Историите имат сюжет с едно или две централни събития, в които участват един или двама главни герои.

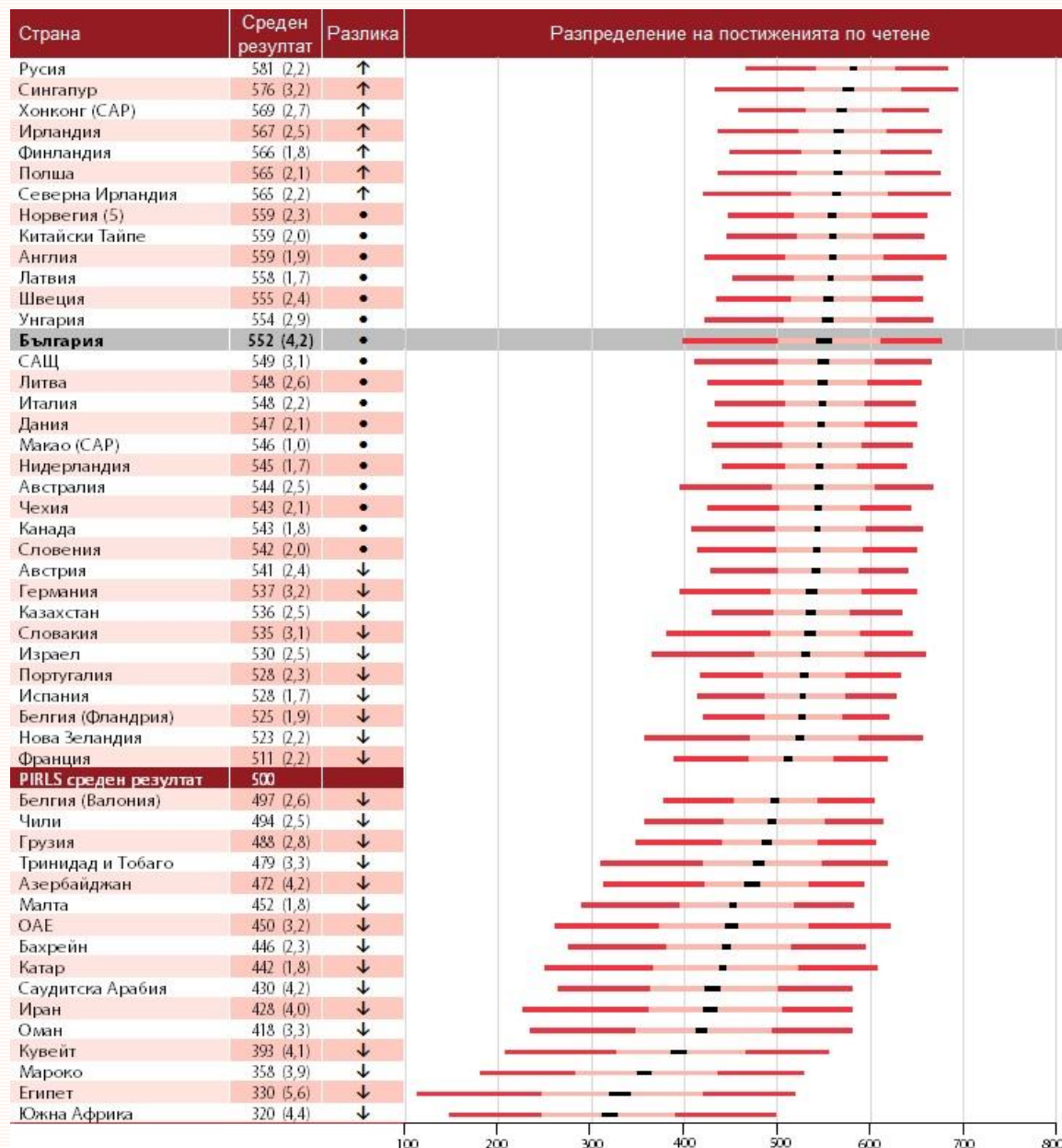
Информативни (научнопопулярни) текстове

Структурирани текстове, включващи природни, географски, биографични или практически материали, подкрепени от подходящи диаграми, списъци, таблици, снимки, текстови полета или карти.

Характеристики на задачите в PIRLS 2016

Тестови задачи в PIRLS 2016	С избираем отговор		Със свободен отговор		Общо тестови задачи	Процент от общия брой	
В зависимост от целите	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	
За четене с разбиране	46	(46)	44	(67)	90	(113)	51%
За извличане и използване на информация	40	(40)	45	(70)	85	(110)	49%
В зависимост от познавателните процеси	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	
Търсене и извличане на определена информация	25	(25)	25	(32)	50	(57)	26%
Извеждане на преки заключения	35	(35)	18	(24)	53	(59)	26%
Интерпретиране и обобщаване на идеи и информация	11	(11)	36	(68)	47	(79)	35%
Анализиране и оценяване на съдържанието, езика и структурата на текста	15	(15)	10	(13)	25	(28)	13%
Общо	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	Брой задачи	Брой точки	
Общо тестови задачи	86	(86)	89	(137)	175	(223)	100%
Процент от общия брой точки	39%		61%		100%		

Разпределение на постиженията по четене

- ↑ Резултат, значително по-висок от този на България
- Резултат без статистически значима разлика от този на България
- ↓ Резултат, значително по-нисък от този на България

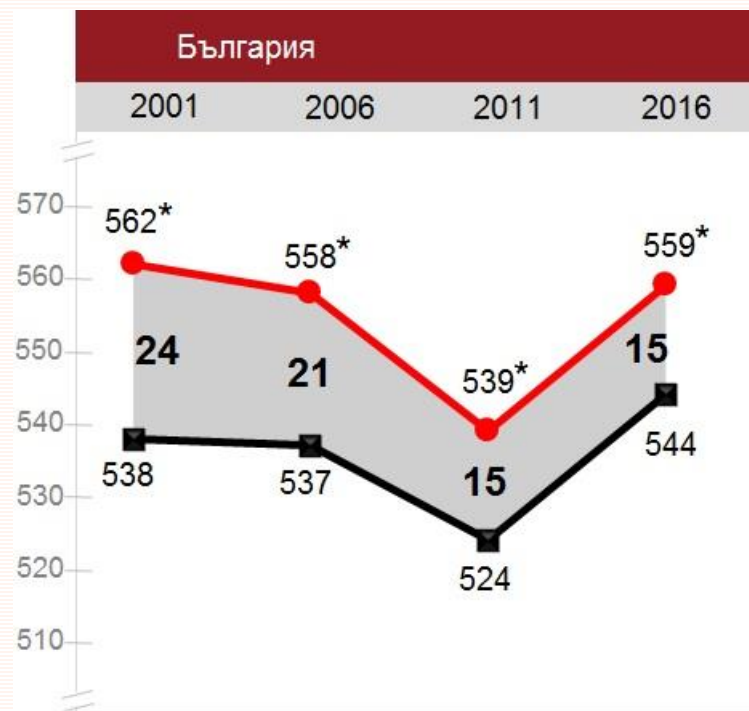
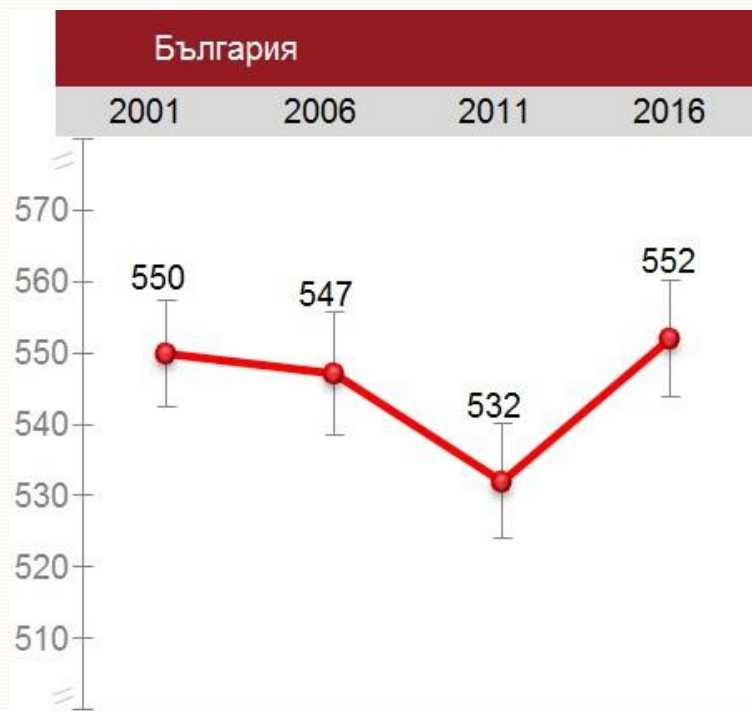
Разпределение на постиженията по пол

Страна	Момичета		Момчета		Разлика (абсолютна стойност)	Разлика в постиженията по пол	
	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат		По-високи при момичетата	По-високи при момчетата
Макао (САР)	49 (0,5)	546 (1,6)	51 (0,5)	545 (1,7)	1 (2,6)		
Португалия	49 (0,8)	529 (2,7)	51 (0,8)	527 (2,5)	1 (2,7)		
Австрия	48 (0,9)	544 (2,7)	52 (0,9)	538 (2,7)	6 (2,4)		
Италия	49 (0,9)	552 (2,7)	51 (0,9)	544 (2,4)	7 (2,6)		
Китайски Тайпе	48 (0,6)	563 (2,2)	52 (0,6)	555 (2,3)	8 (1,9)		
Франция	50 (0,9)	515 (2,6)	50 (0,9)	507 (2,5)	8 (2,7)		
САЩ	50 (0,7)	553 (3,2)	50 (0,7)	545 (3,6)	8 (2,9)		
Испания	49 (0,6)	532 (1,4)	51 (0,6)	524 (2,7)	8 (2,5)		
Хонконг (САР)	49 (1,5)	573 (2,9)	51 (1,5)	564 (3,1)	9 (2,5)		
Словакия	49 (1,0)	539 (3,7)	51 (1,0)	530 (3,1)	9 (2,7)		
Белгия (Фландрия)	51 (0,9)	530 (2,1)	49 (0,9)	520 (2,3)	10 (2,0)		
Чехия	49 (0,9)	549 (2,2)	51 (0,9)	538 (2,6)	10 (2,4)		
Нидерландия	51 (1,1)	550 (1,7)	49 (1,1)	540 (2,3)	10 (2,2)		
Казахстан	49 (0,8)	542 (2,8)	51 (0,8)	531 (2,5)	11 (2,1)		
Белгия (Валония)	50 (1,0)	503 (2,5)	50 (1,0)	492 (3,4)	11 (3,0)		
Германия	49 (0,7)	543 (3,2)	51 (0,7)	532 (3,7)	11 (2,9)		
Канада	49 (0,6)	549 (2,2)	51 (0,6)	537 (2,1)	12 (2,2)		
Ирландия	50 (1,6)	572 (2,9)	50 (1,6)	561 (3,3)	12 (3,8)		
Унгария	49 (0,8)	561 (3,4)	51 (0,8)	548 (3,1)	13 (3,1)		
Дания	51 (0,9)	554 (2,6)	49 (0,9)	541 (2,7)	13 (3,1)		
Азербайджан	47 (0,8)	479 (4,3)	53 (0,8)	466 (4,5)	13 (3,0)		
Израел	51 (1,5)	537 (2,9)	49 (1,5)	524 (3,4)	13 (3,8)		
Чили	48 (1,4)	501 (2,9)	52 (1,4)	487 (3,2)	14 (3,7)		
Русия	49 (0,8)	588 (2,2)	51 (0,8)	574 (2,6)	15 (2,1)		
Англия	50 (0,9)	566 (2,2)	50 (0,9)	551 (2,4)	15 (2,8)		
Швеция	49 (0,9)	563 (2,7)	51 (0,9)	548 (2,6)	15 (2,5)		
България	49 (0,7)	559 (4,9)	51 (0,7)	544 (4,3)	15 (3,4)		
Латвия	51 (1,1)	566 (2,1)	49 (1,1)	549 (2,0)	17 (2,4)		
Сингапур	49 (0,6)	585 (3,5)	51 (0,6)	568 (3,4)	17 (3,0)		
Полша	50 (0,8)	574 (2,5)	50 (0,8)	556 (2,6)	18 (3,0)		
Северна Ирландия	50 (1,2)	574 (2,8)	50 (1,2)	555 (2,8)	18 (3,5)		
Словения	50 (0,9)	552 (2,3)	50 (0,9)	533 (2,6)	19 (2,9)		
Грузия	49 (0,7)	498 (2,7)	51 (0,7)	479 (3,6)	19 (3,2)		
Литва	50 (1,0)	558 (2,7)	50 (1,0)	538 (3,3)	20 (3,1)		
Малта	48 (0,6)	463 (2,6)	52 (0,6)	442 (2,2)	21 (3,1)		
Норвегия (5)	50 (1,1)	570 (2,6)	50 (1,1)	548 (2,6)	21 (2,3)		
Австралия	50 (0,8)	555 (2,6)	50 (0,8)	534 (3,0)	22 (2,5)		
Финландия	50 (0,9)	577 (1,9)	50 (0,9)	555 (2,3)	22 (2,2)		
Нова Зеландия	50 (0,9)	533 (2,4)	50 (0,9)	512 (3,0)	22 (3,2)		
Тринидад и Тобаго	52 (1,8)	490 (3,8)	48 (1,8)	468 (4,4)	22 (4,9)		
Мароко	49 (0,7)	372 (4,0)	51 (0,7)	344 (4,4)	28 (3,0)		
ОАЕ	49 (2,1)	465 (4,2)	51 (2,1)	436 (4,5)	30 (5,8)		
Кувейт	52 (1,8)	410 (4,8)	48 (1,8)	376 (6,4)	34 (7,7)		
Катар	50 (2,4)	460 (1,9)	50 (2,4)	424 (3,4)	36 (4,0)		
Египет	49 (1,2)	349 (5,6)	51 (1,2)	312 (6,6)	37 (4,8)		
Бахрейн	50 (1,5)	468 (2,8)	50 (1,5)	424 (3,5)	43 (3,8)		
Иран	47 (1,1)	452 (4,5)	53 (1,1)	407 (5,1)	46 (5,9)		
Оман	50 (0,7)	442 (3,2)	50 (0,7)	395 (3,9)	46 (3,0)		
Южна Африка	48 (0,7)	347 (4,0)	52 (0,7)	295 (5,1)	52 (3,0)		
Саудитска Арабия	48 (2,6)	464 (5,4)	52 (2,6)	399 (5,8)	65 (7,5)		
PIRLS средно	49 (0,2)	520 (0,4)	51 (0,2)	501 (0,5)	19 (0,5)		

Разликата е статистически значима

Разликата не е статистически значима

Тенденции при постиженията за България

Страна	Среден резултат	Разлика между циклите		
		2011	2006	2001
България				
2016	552 (4,2)	20 ↑	5	1
2011	532 (4,1)		-15 ↓	-19 ↓
² 2006	547 (4,4)			-3
2001	550 (3,8)			

Среден резултат на постиженията на момичетата

Среден резултат на постиженията на момчетата

XX

Разлика в постиженията между момичетата и момчетата

Разликата е статистически значима

² Изследваната популация обхваща под 95% от националната целева популация

Международни сравнителни равнища на способностите по четене

625 Напреднало равнище на способностите

При **художествените** текстове учениците могат да:

- Обединяват идеи и факти от различни части на текста, за да открият общите теми
- Интерпретират случки и **действия**, като описват причини, мотиви, чувства и характерни черти на героите, подкрепени изцяло от текста

При **научнопопулярните** текстове учениците могат да:

- Разграничават и интерпретират сложна информация от различни части на текста като използват примери, подкрепени изцяло от текста
- Обединяват информация от различни части на текста, за да се аргументират; за да определят доколко даден факт или проблем е от значение; за да могат да подредят хронологично дадени действия или събития
- Оценяват визуални и текстуални средства, като обясняват тяхната функция

550 Високо равнище на способностите

При **художествените** текстове учениците могат да:

- Намират и разграничават важни действия и детайли, поместени в текста
- Правят заключения, като обясняват връзките между намерения, действия, събития и чувства и ги подкрепят с пример(и) от текста
- Интерпретират и обобщават случки и характерни черти и действия на героите, описани в различни части на текста
- Оценяват значимостта на събития и действия за развитието на сюжетната линия
- Разпознават употребата на някои езикови изразни средства (стилистични фигури и тропи)

При **научнопопулярните** текстове учениците могат да:

- Намират и разграничават дадена информация в сбит текст или комплексна таблица
- Правят заключение за логическите връзки, за да дадат обяснение или за да се аргументират
- Обобщават текстуална и визуална информация, за да интерпретират взаиморъзката между идеи
- Оценяват съдържанието и елементите на текста, за да направят обобщение

Международни сравнителни равнища на способностите по четене (продължение)

475 Средно равнище на способностите

При **художествените** текстове учениците могат да:

- Извличат и възпроизвеждат ясно определени действия, събития или чувства
- Извличат преки заключения за характеристики, чувства и причини за определени действия на главните герои
- Тълкуват и обясняват очевидни причини и следствия
- Разпознават в общи линии езиковите изразни средства и стил

При **научнопопулярните** текстове учениците могат да:

- Намират и възпроизвеждат две или три части от текста, съдържащи определена информация
- Намират части от текста, използвайки подзаглавия, текстови карета и илюстрации

400 Ниско равнище на способностите

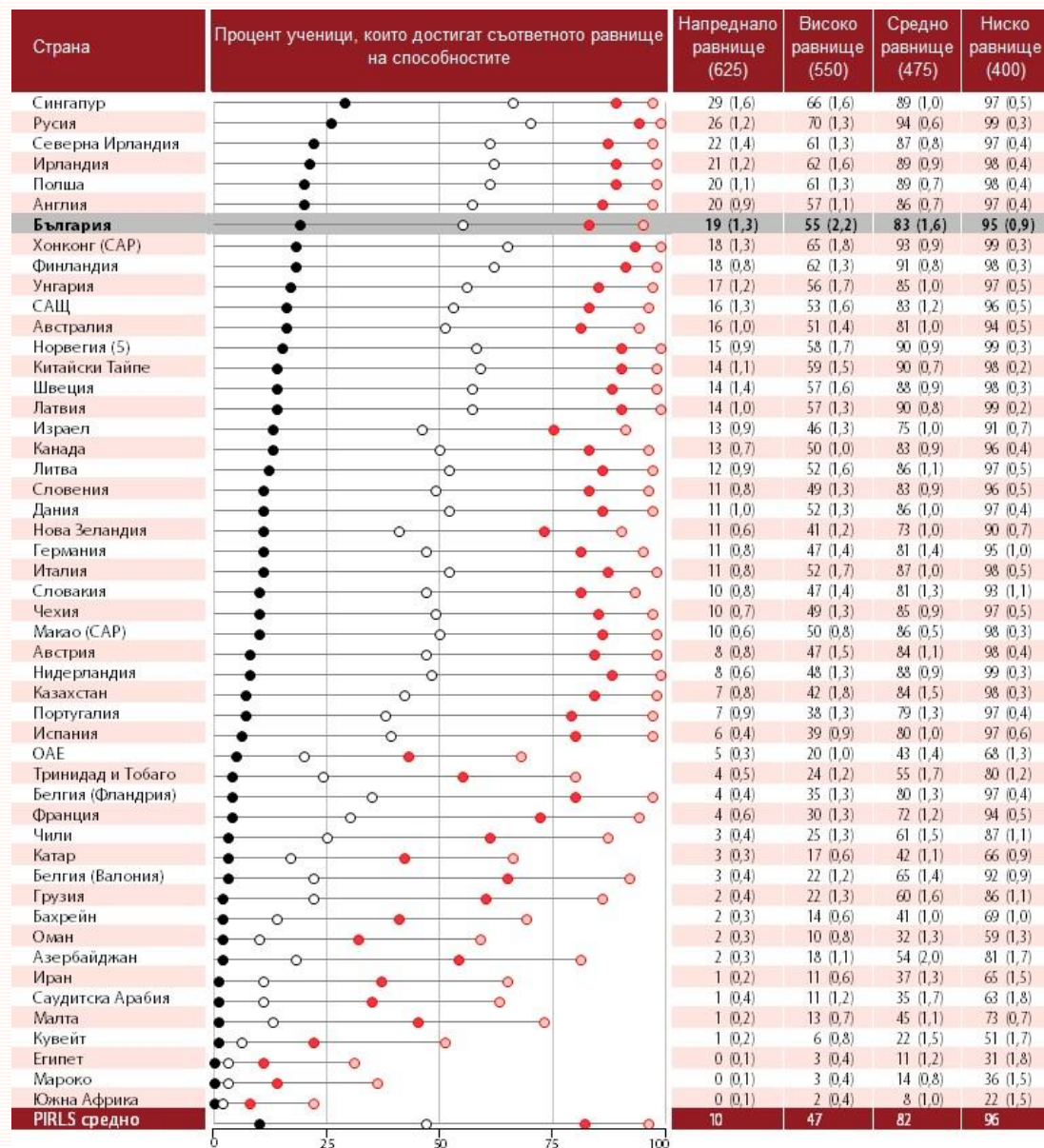
При **художествените** текстове учениците могат да:

- Намират и извличат ясно определена подробност

При **научнопопулярните** текстове учениците могат да:

- Намират и възпроизвеждат определена информация от началото на текста

Разпределение в зависимост от международните сравнителни равнища на способностите по четене и тенденции

България				
Равнище на способностите	Процент ученици			
	2016	2011	2006	2001
Напреднало (625)	19 ↑	11	16	17
Високо (550)	55 ↑	45	52	54
Средно (475)	83 ↑	77	82	83
Ниско (400)	95	93	95	95

- Напреднало равнище
- Високо равнище
- Средно равнище
- Ниско равнище

Фактори, влияещи върху постиженията по четене

- Семейството и семейната среда
 - Образователните възможности
 - Ранните занимания за ограмотяване
 - Говоримия език в семейството
- Посещаването на детска градина или предучилищна група
- Училищния климат и учебната среда
 - Социално-икономическия статус на учениците
 - Говоримия език от учениците
- Отношението към четенето на учениците
- Удовлетвореност на учителите

Семейство и семейна среда

Образователни възможности в семейството

Данните са събрани от родителите и учениците

България	Много възможности		Достатъчно възможности		Малко възможности	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	15 (1,1)	610 (3,9)	71 (1,8)	558 (3,4)	14 (1,8)	466 (10,3)
2011	11 (1,0)	593 (3,5)	71 (1,6)	543 (3,0)	18 (1,9)	466 (10,0)
2006	11 (1,1)	608 (5,8)	74 (1,8)	549 (4,0)	15 (1,9)	514 (11,1)
2001	11 (0,9)	605 (4,2)	75 (1,7)	558 (3,1)	14 (1,8)	493 (10,5)
PIRLS 2016 средно	20 (0,2)	572 (0,6)	73 (0,2)	509 (0,4)	7 (0,1)	432 (1,5)

Скала на образователните възможности в семейството

Брой книги у дома (ученици)

- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-100
- 4) 101-200
- 5) повече от 200

Брой детски книги у дома (родители)

- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-50
- 4) 51-100
- 5) повече от 100

Допълнителни придобивки за учене (ученици)

- 1) Няма
- 2) Връзка с интернет или собствена стая
- 3) И двете

Образование на всеки от родителите (родители)

- 1) Завършено начално образование или не е ходил(а) на училище
- 2) Завършено основно образование
- 3) Завършено средно образование
- 4) Завършено професионално обучение след
- 5) Завършено висше образование

Ниво на професионална заетост на всеки от родителите (родители)

- 1) Никога не е работил(а) срещу заплащане, общи работници, занаятчии, оператори на машини
- 2) Работници в сферата на услугите и търговията, чиновници
- 3) Собственици на малък бизнес
- 4) Специалисти и професионалисти

Семейство и семейна среда

Провеждане на ранни занимания за ограмотяване в семейството

Данните са събрани от родителите

България	Често		Понякога		Никога или почти никога	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	43 (1,3)	580 (3,2)	49 (1,3)	545 (4,6)	8 (1,3)	453 (14,6)
2011	39 (1,4)	559 (3,1)	51 (1,0)	529 (3,7)	9 (1,4)	455 (15,3)
2006	57 (1,9)	562 (4,2)	26 (1,1)	540 (5,4)	17 (1,8)	524 (9,7)
2001	62 (1,7)	569 (3,2)	25 (1,0)	541 (5,0)	12 (1,6)	503 (10,1)
PIRLS 2016 средно	39 (0,1)	529 (0,5)	58 (0,1)	505 (0,5)	3 (0,1)	419 (2,6)

Скала на ранното ограмотяване в семейството

Преди детето Ви да тръгне на училище, колко често Вие или някой друг у дома заедно с него следните дейности?

	Често	Понякога	Никога или почти никога
1) Четеше книги	☐	☐	☐
2) Разказваше приказки	☐	☐	☐
3) Пееше песни	☐	☐	☐
4) Играеше с играчки с букви от азбуката (напр. кубчета с букви от азбуката)	☐	☐	☐
5) Говореше за неща, които сте направили	☐	☐	☐
6) Говореше за неща, които сте прочели	☐	☐	☐
7) Играеше на игри с думи	☐	☐	☐
8) Пишеше букви или думи	☐	☐	☐
9) Четеше на глас надписи и етикети	☐	☐	☐

Семейство и семейна среда

Използване на езика на теста в семейството

Данните са събрани от учениците

България	Винаги или почти винаги		Понякога		Никога	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	83 (2,1)	562 (3,5)	11 (1,3)	508 (8,6)	6 (1,2)	445 (14,8)
2011	75 (2,4)	549 (3,8)	18 (1,9)	504 (8,2)	7 (1,5)	444 (15,8)
2006	70 (2,2)	558 (3,9)	27 (2,0)	537 (7,2)	3 (0,7)	494 (16,0)
2001	84 (2,0)	563 (3,4)	14 (1,7)	499 (9,7)	2 (0,6)	~ ~
PIRLS 2016 средно	77 (0,2)	516 (0,6)	17 (0,1)	504 (0,8)	5 (0,1)	433 (1,9)

Предучилищно възпитание и подготовка

Посещаване на детска градина или предучилищна група

Данните са събрани от родителите

България	Ученици, посещавали детска градина или предучилищна група							
	3 години или повече		Между 1 и 3 години		1 година или по-малко		Не са посещавали	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	79 (1,7)	564 (3,9)	8 (0,6)	527 (8,8)	10 (1,1)	511 (9,1)	3 (0,6)	489 (14,5)
2011	58 (1,8)	546 (3,3)	26 (1,2)	530 (5,1)	6 (0,6)	495 (8,1)	10 (1,1)	497 (10,3)
2006	53 (1,8)	560 (4,0)	27 (0,9)	543 (7,2)	7 (0,8)	525 (8,3)	13 (1,2)	537 (9,7)
2001	*57 (1,7)	*559 (3,4)	^16 (0,8)	^557 (4,8)	14 (1,1)	541 (7,1)	13 (1,3)	538 (9,0)
PIRLS 2016 средно	59 (0,2)	520 (0,5)	18 (0,1)	507 (0,8)	12 (0,1)	498 (0,9)	11 (0,1)	472 (1,5)

* 2 години или повече

^ Между 1 и 2 години

Училище и училищна среда

Социално-икономически статус (СИС)

Данните са събрани от директорите

България	По-висок СИС - училища, в които повече от 25% от учениците са от семейства с висок СИС и не повече от 25% от учениците са от семейства с нисък СИС		Нито по-висок СИС, нито по-нисък СИС		По-нисък СИС - училища, в които повече от 25% от учениците са от семейства с нисък СИС и не повече от 25% от учениците са от семейства с висок СИС	
	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
Година						
2016	15 (3,5)	585 (7,9)	51 (4,3)	565 (5,4)	34 (3,6)	520 (7,9)
2011	15 (3,3)	561 (6,2)	43 (4,3)	549 (4,5)	42 (4,4)	506 (7,8)
PIRLS 2016 средно	38 (0,5)	530 (0,9)	33 (0,5)	513 (0,9)	29 (0,4)	487 (1,1)

Училища, в които езикът на теста е майчин

Данните са събрани от директорите

България	За над 90% от учениците		За 51 – 90% от учениците		За 50% или по-малко от учениците	
	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
Година						
2016	55 (4,1)	580 (3,8)	25 (3,8)	545 (5,3)	20 (2,7)	482 (8,7)
2011	51 (4,1)	558 (3,6)	23 (3,6)	520 (4,7)	26 (3,4)	492 (11,3)
2006	62 (3,9)	566 (5,0)	16 (2,4)	508 (9,0)	22 (3,1)	521 (5,9)
2001	61 (3,9)	569 (3,9)	16 (2,3)	536 (11,2)	23 (3,2)	509 (12,2)
PIRLS 2016 средно	63 (0,4)	512 (0,5)	20 (0,4)	515 (1,1)	18 (0,3)	493 (1,9)

Отношение на четвъртокласниците към четенето

Отношение към четенето

Данните са събрани от учениците

България	Положително отношение		Неопределено отношение		Негативно отношение	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	55 (1,9)	558 (4,7)	33 (1,2)	557 (4,6)	12 (1,3)	511 (11,8)
2011	32 (1,4)	558 (4,1)	52 (1,2)	527 (4,6)	16 (1,0)	504 (6,4)
2006	57 (1,4)	567 (4,3)	37 (1,2)	527 (5,2)	6 (0,6)	509 (9,4)
2001	60 (1,6)	573 (3,3)	36 (1,4)	524 (4,8)	4 (0,5)	510 (10,8)
PIRLS 2016 средно	43 (0,2)	523 (0,5)	41 (0,1)	507 (0,5)	16 (0,1)	486 (1,0)

Скала на отношението към четенето

Какво мислиш за четенето? Доколко си съгласен/съгласна с всяко от следните твърдения?

	Съгласен/ съгласна съм напълно	Съгласен/ съгласна съм до известна степен	Не съм съгласен/ съгласна до известна степен	Изобщо не съм съгласен/ съгласна
1) Харесва ми да разговарям с други хора за това, което съм прочел(а)	☐	☐	☐	☐
2) Бих се зарадвал(а), ако някой ми подари книга	☐	☐	☐	☐
3) Мисля, че четенето е скучно*	☐	☐	☐	☐
4) Бих искал(а) да ми остава повече време за четене	☐	☐	☐	☐
5) Обичам да чета	☐	☐	☐	☐
6) Научавам много от прочетеното	☐	☐	☐	☐
7) Харесва ми да чета текстове, които ме карат да мисля	☐	☐	☐	☐
8) Харесвам книги, които ми помагат да си представям други светове	☐	☐	☐	☐

* кодирани наобратно

Начални учители

Професионално удовлетворение на началните учители

Данните са събрани от учителите

България	Удовлетворени		Донякъде удовлетворени		Неудовлетворени	
Година	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат	% ученици	Среден резултат
2016	40 (3,8)	557 (6,2)	52 (3,6)	548 (6,5)	8 (2,2)	543 (12,4)
2011	49 (4,3)	535 (5,4)	47 (4,0)	529 (5,8)	4 (1,2)	518 (13,5)
2006	42 (4,1)	557 (6,7)	55 (4,1)	542 (6,0)	3 (1,2)	515 (13,2)
PIRLS 2016 средно	57 (0,5)	513 (0,6)	37 (0,5)	508 (0,9)	6 (0,2)	525 (2,3)

PIRLS 2016

Благодаря за вниманието!

За допълнителна информация се обръщайте към
Марина Мавродиева
главен експерт в ЦОПУО
02/9705657
m.mavrodieva@mon.bg